

Harderwijk, de STAD HARDERWIJK verlaat de haven, links op de achtergrond de BURGEMEESTER KEMPERS, circa 1930

Harderwijk

N.v. Stoomboot Maatschappij Holland-Veluwe Lijn

Hoewel Harderwijk een stad aan het water was, bezat zij geen goede haven. Eeuwenlang ging de vloot op de rede voor anker. Herhaaldelijk zijn pogingen ondernomen tot aanleg van een haven, maar een zandbank voor de kust vormde een onoverkomelijke hinderpaal. Het duurde tot 1925, toen met grote zeevaardige baggermolens en zandzuigers begonnen werd een deel van de zandbank weg te zuigen, dat een vaargeul en een haven werden aangelegd. Het was het 'Comité van Actie' opgericht door de handeldrijvende middenstand, onder aanvoering van de bekende aktievoerder tegen het afsluiten van de Zuiderzee E. den Herder, die het initiatief hiertoe had genomen. Veel medewerking van het gemeentebestuur kreeg dit comité niet; ook beurtschippers en vissers werkten tegen. Het comité vond ook dat er een stoombootverbinding met Amsterdam moest komen. Op de dag dat de vaargeul klaar kwam – 26 augustus 1925 –

richtte zij de N.v. Stoomboot Maatschappij Holland-Veluwe Lijn op. Er werd gezocht naar een geschikt schip met weinig diepgang. Uiteindelijk werd een raderstoomboot, die op de Rijn had gevaren, gekocht. Het schip werd te Arnhem verbouwd tot een zeevaardige passagiersboot met accommodatie voor 600 passagiers. Op 24 mei 1926 werd met dit schip, dat de naam STAD HARDERWIJK kreeg, de dienst op Amsterdam geopend. Al in het eerste jaar bleek deze dienst een succes te zijn: niet minder dan 17.000 passagiers werden vervoerd. Als tegenmaatregel gingen de beurtschippers – hoewel volgens de wet daartoe niet gemachtigd – ook passagiers vervoeren en wel tegen de halve prijs. Een van de beurtschippers, Barend Schipper, begon een stoombootdienst op Amsterdam met het schip de BURGEMEESTER KEMPERS, dat in 1927 6000 passagiers vervoerde. Als reactie ging de Holland-Veluwe Lijn ook goederen vervoeren. Een hevige concurrentiestrijd ontbrandde. Het aanbod van passagiers was zo groot dat de Holland-Veluwe Lijn besloot een tweede

schip aan te schaffen, zodat per dag ook een retourdienst onderhouden kon worden. In 1927 werd het motorschip **UDDELERMEER**, met een capaciteit van 225 passagiers, in de vaart gebracht. Het ging de rederij voor de wind; in 1927 werden 22.000 passagiers vervoerd en in 1928 25.000. Daarom bestelde zij in 1929 een nieuwe salon-motorboot. De bouw verliep geenszins vlekkeloos en het duurde tot juni 1931, het jaar dat Harderwijk zijn 700-jarig bestaan vierde, eer deze boot in dienst gesteld kon worden. Het fraaie nieuwe stoomschip, **KASTEEL STAVERDEN**, kon 800 passagiers vervoeren.

De Holland-Veluwe Lijn beschikte nu over een goede vloot; twee passagiersschepen en de **UDDELERMEER** als reserve en vrachtschip. Maar door de nog steeds woedende concurrentie waren de vervoersprijzen zo laag, dat er nauwelijks winst werd gemaakt. De vloot kwam niet dan met aanzienlijke schade de oorlog door. In 1945 werden de **STAD HARDERWIJK** en de **ERMELLO** door het personeel van de rederij opgeknapt, maar **KASTEEL STAVERDEN** was zo gehavend, dat zij door een werf moest worden hersteld. Tegelijk met de herstelwerkzaamheden werd dit schip in 1945 met 15 m verlengd en grondig verbouwd, zodat de accommodatie vergroot werd tot 1600 passagiers.

De rederij staakte haar diensten in 1951. De twee resterende schepen, **ERMELLO** en **KASTEEL STAVERDEN** werden gekocht door de rederij Flevo te Harderwijk, die de dienst tot heden exploiteert.

STAD HARDERWIJK

Type: Stalen raderstoomboot voor passagiers en goederen
Eigenaar: N.v. Stoomboot Maatschappij Holland-Veluwe Lijn, Harderwijk

Bouwjaar: 1894

Aangekocht: 1926

Afgevoerd: 1950

Werk: L. Smit & Zn., Kinderdijk, no. 556

Lengte over alle: 48,13 m

Lengte tussen de loodlijnen: 46,50 m

Breed over raderkasten: 10,33 m

Breed over hoofdspant: 5,35 m

Hoel: 2,50 m

Diepgang: 1,40 m (leeg)

Laadvermogen: 102,51 ton

Machine (1): 2 cylinder hel lende compound machine, gebouwd 1885

Aantal pk: 35 npk; 175 ipk

Gebouwd door: Diepenveen, Lels & Smit, Kinderdijk

Machine (2): Nieuwe 2 cylinder hellende compound machine

Cylinder diameter: 0,4826 m; 0,8312 m

Slag: 0,6096 m

Gebouwd door: Arnhemsche Stoomsleephelling

Maatschappij, Arnhem, no. 141

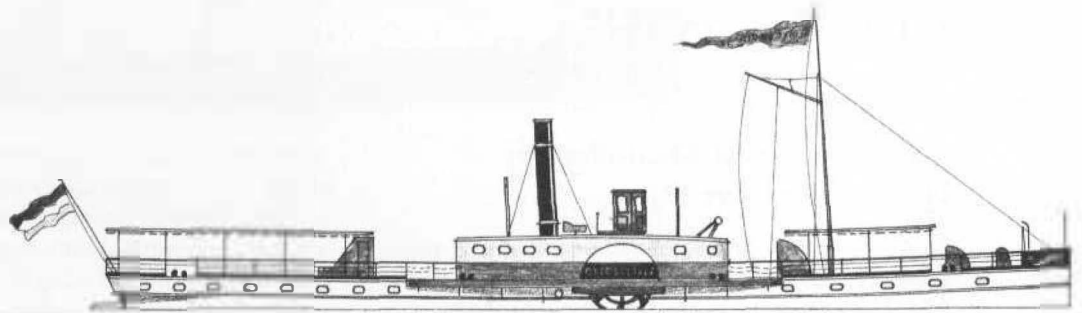
Ketel (1): 1, achter de machine

Type: Schotse ketel

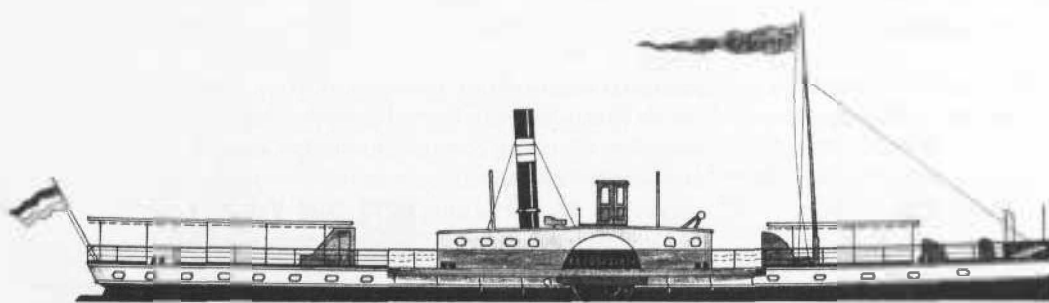
Stoomdruk: 5,6 atm

Verwarmend oppervlak: 89 m²

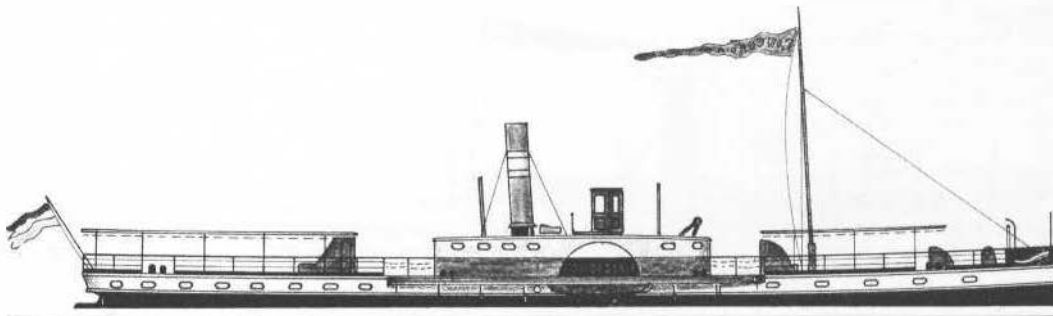
Gebouwd door: Diepenveen, Lels & Smit, Kinderdijk

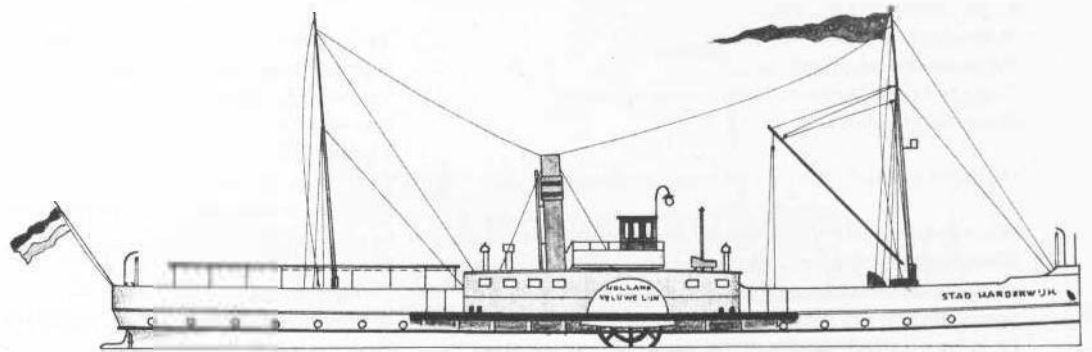
CONCORDIA IV, 1894

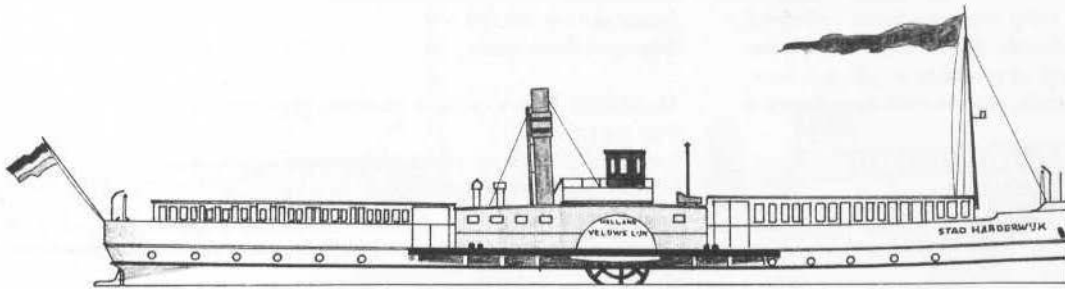
CONCORDIA IV, niet gedateerd

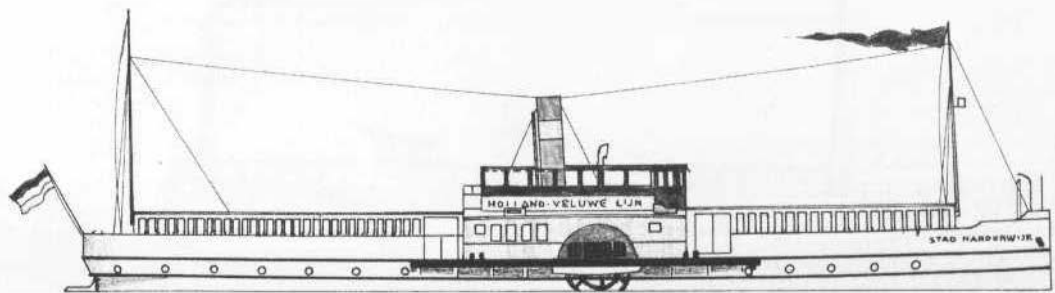
CONCORDIA IV, niet gedateerd

STAD HARDERWIJK, 1926

STAD HARDERWIJK, niet gedateerd

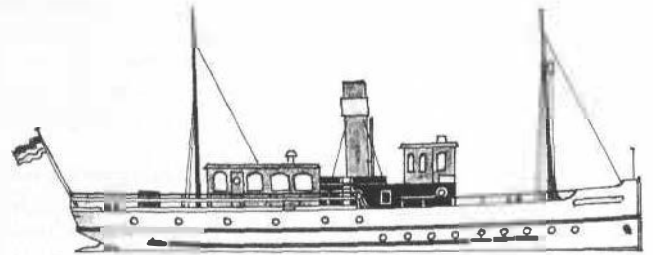
STAD HARDERWIJK, niet gedateerd

Barend Schipper

Aangelokt door het succes van de Holland-Veluwe Lijn begon een van de beurtschippers, de hiervoor al genoemde Barend Schipper uit Harderwijk per 1 juli 1927 een stoombootdienst op Amsterdam. Hij bracht een stoomschip, overgenomen van de dienst tussen Kampen en Amsterdam, in de vaart onder de naam **BURGEMEESTER KEMPERS**. Het schip was genoemd naar M. G. J. Kempers, die van 1903 tot 1928 burgemeester was van Harderwijk. De burgemeester stond aan de kant van de vissers en de beurtschippers en moest niets hebben van de handeldrijvende middenstand, die het initiatief had genomen tot het aanleggen van de vaargeul en de haven en het oprichten van de Holland-Veluwe Lijn. De dienst van Schipper werd een succes: in 1927 vervoerde hij 6000 passagiers en in 1928 liep dat op tot bijna 8500 passagiers. In hetzelfde jaar zette Schipper zijn onderneming om in N.v. Harderwijker Stoomboot Maatschappij. Hij bracht op 22 juni 1931 een tweede stoomschip, onder de naam **ESPERANTO**, in de vaart. De naam van de onderneming werd toen gewijzigd in: De Veluwsche Packet. Toen hij in 1934 de **BURGEMEESTER KEMPERS** aan de N.v. Eerste Urker Stoomboot Maatschappij 'Urks Belang' verkocht, hield de passagiersdienst op te bestaan. Schipper ging waarschijnlijk door met een beurtdienst op Amsterdam en de Zaanstreek.

BURGEMEESTER KEMPERS

Type: Stalen stoomschip voor passagiers en goederen
Eigenaar: Barend Schipper, Harderwijk
Bouwjaar: 1902
Aangekocht: 1927
Afgevoerd: 1928/1934
Werf: zie **BARON RENGERS**

BURGEMEESTER KEMPERS, 1927-1928